

NAGRODA IM. EDWARDA J. WENDE

2019

Salus rei publicae suprema lex esto

NAGRODA IMIENIA EDWARDA J. WENDE została utworzona w 2003 roku w celu uhonorowania pamięci Edwarda Joachima Wende – adwokata – w czasach PRL obrońcy politycznie prześladowanych, po 1989 roku senatora i posła III RP, niezależnego w poglądach i odważnego w ich głoszeniu.

NAGRODA JEST PRYZNAWANA PRAWNIKOM I OSOBOM ZAANGAŻOWANYM W DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNĄ za szczególne dokonania na polu krzewienia i podnoszenia kultury prawnej, realizacji idei państwa prawa oraz za działania mające na celu zachowanie i rozwój tak polskiego, jak i europejskiego dorobku prawnego, umacnianie demokracji i miejsca Polski w Europie.

NAGRODA PRYZNAWANA JEST OSOBOM FIZYCZNYM, KTÓRE:

- działają zgodnie z zasadami etyki zawodowej i profesjonalizmu,
- w swojej działalności wyróżniły się odwagą cywilną i niezłomnością zasad,
- bezinteresownie działają na rzecz dobra publicznego.

NAGRODĘ PRYZNAJE POWOŁANA W TYM CELU KAPITUŁA W SKŁADZIE:

mec. Jacek Trela – Przewodniczący
Posiedzenia Kapituły
Czesław Bielecki
prof. Jerzy Buzek
mec. Andrzej Kalwas
Teresa Romer
ks. Jan Sikorski
bp Zdzisław Tranda
red. Wojciech Tumidalski
mec. Tomasz Wardyński
Agnieszka Wende-Wünsche
Małgorzata Wende-Wardyńska
mec. Jakub Wende

Piotr Wende
mec. Tadeusz Wolfowicz
prof. Andrzej Zoll
mec. Andrzej Zwara
Małgorzata Stanowska (Fundacja dla Polski)
Jan Maria Rokita, Laureat Nagrody w 2003 r.
prof. Witold Kulesza, Laureat Nagrody w 2004 r.
prof. Marek Safjan, Laureat Nagrody w 2006 r.
mec. Jacek Taylor, Laureat Nagrody w 2007 r.
mec. Marek Antoni Nowicki, Laureat Nagrody w 2008 r.
prof. Stanisław Waltoś, Laureat Nagrody w 2009 r.
prof. Adam Daniel Rotfeld, Laureat Nagrody w 2012 r.
mec. Mikołaj Pietrzak, Laureat Nagrody w 2013 r.

Gospodarzem Nagrody im. Edwarda J. Wende jest Fundacja dla Polski, która od blisko 30 lat działa na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Finansuje działania w zakresie edukacji obywatelskiej, ochrony praw i wartości obywatelskich oraz konstytucyjnych, a także upowszechniania idei filantropii w polskim społeczeństwie. Beneficjentami działań Fundacji dla Polski są organizacje społeczne, instytucje oraz osoby indywidualne.

Fundacja dla Polski,
ul. Szpitalna 5/3, 00-031 Warszawa
fdp@fdp.org.pl, www.fdp.org.pl

Patronem prasowym i partnerem Nagrody jest dziennik „Rzeczpospolita”

NAGRODA IM. EDWARDA J. WENDE

„ Człowiek, który swój adwokacki zawód traktował jak służbę i jak wyzwanie. Służył zawsze gnębionym i poniżonym. Doskonały mówca, władca słowa, bezlitosny dla zła i pełen szacunku dla poglądów przeciwnika. Był w pełnym znaczeniu tego słowa człowiekiem idei, bez oglądania się na koniunkturalne mody. I był lojalnym przyjacielem, na którego można było liczyć w złych chwilach, a zarazem barwnym, dowcipnym, uroczym kompanem. Kochał życie i umiał z niego korzystać.

przyjaciele: Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk,
Bronisław Geremek, Jan Lityński, Tadeusz Mazowiecki,
„Gazeta Wyborcza”

„ Znakomity prawnik i adwokat, nobilitował zawód piękną postawą moralną. Bardzo często zabierał głos w ważnych debatach publicznych, a jego opinia liczyła się niezwykle mocno. Od 1989 r. jako jeden z najwybitniejszych parlamentarzystów, wspomagał twórczo i kompetentnie budowę odrodzonej Rzeczypospolitej, zwłaszcza jej prawodawstwo.

Tomasz Wotek, „Życie”

„ Śmierć Edka dopisuje się do coraz dłuższej listy polskich narodowych strat. (...) Do tych, którzy zrobili już wszystko, co przyzwoici ludzie powinni w życiu zrobić, ale którzy mogli – choćby w Trybunale Stanu – wyznaczyć swoim doświadczeniem i autorytetem praktyczne granice między dobrem i złem, między tym, co w polityce wolno i czego nie wolno robić. (...) ubywa mi z widzialnego świata kolejna postać wielkiego kalibru.

Piotr Nowina-Konopka, „Wprost”

„ Edward Wende był wielkim patriotą, wybitnym prawnikiem. Z przeciwnikami polemizował z wielką klasą, nikogo nie raniąc. To był prawdziwy arbiter politycznej elegancji.

Lech Wałęsa, „Wprost”

„ Jako adwokat był (...) niebywale odważny. Także poza salą sądową. Gdy przyjeżdżał do nas do więzienia, wymuszał na naczelnikach korzystne dla nas decyzje. Wynosił od nas grypsy. Nie wszyscy mieli tyle odwagi w tamtych czasach.

Leszek Moczulski, „Wprost”

„ To był wybitny prawnik, znany z przywiązania do sprawy niepodległości, wolności i praworządności. Prawdziwy obywatel polityk. Był szanowany nawet przez przeciwników, bo miał w sobie coś, co łączy, nie dzieli.

Tadeusz Mazowiecki, „Rzeczpospolita”

„ Człowiek o wielkiej prawości, o niezłomnych przekonaniach, zawsze uczciwy, wybitny prawnik i król życia. Można go scharakteryzować jako człowieka wielkiej prawości charakteru, o niezłomnych przekonaniach. W życiu politycznym postępował zawsze uczciwie i do śmierci dochował wierności tym wartościom.

Tadeusz de Virion, PAP

Fundusz im. E. J. Wende istnieje wyłącznie dzięki hojności firm, instytucji i osób prywatnych.

Wpłaty prosimy kierować na konto:

FdP – Fundusz im. E. J. Wende,
BRE Bank SA 82 1140 1010 0000 5294 4600 1014

Darczyńcy XIII edycji Nagrody:
Kancelaria Prawna Pietrzak Sidor i Wspólnicy
Kancelaria Adwokacka Marka Żórawskiego
oraz osoby prywatne

Byłem obrońcą księdza Jerzego i będę nim nadal. (...) Zobowiązuje mnie do tego nie tylko wzgląd na pamięć księdza Jerzego i Jego dobre imię, ale i zasady elementarnej przyzwoitości obrony człowieka, który już sam bronić się nie może.

Fragment wystąpienia Edwarda J. Wende w Sądzie Wojewódzkim w Toruniu w procesie o zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki

Edward Joachim Wende

Urodził się w Warszawie 16 sierpnia 1936 r. jako syn Edwarda Karola – adwokata i Anieli Karoliny z Ziółkowskich – historyka. Wojnę i okupację przeżył w Warszawie, dopiero po Powstaniu Warszawskim przeniósł się z rodzicami do Kalisza – rodzinnego miasta matki. W 1953 r. zdał maturę w męskim gimnazjum im. Adama Asnyka. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim.

W Warszawie odbył aplikację sędziowską i adwokacką zakończoną w 1976 r. egzaminem adwokackim. Specjalizował się w sprawach karnych i prawie rodzinnym.

W latach 70. bronił robotników Ursusa, w 80. występował jako obrońca w trudnych procesach politycznych działaczy opozycyjnych, m.in. Bronisława Geremka, Janusza Onyszkiewicza, Klemensa Szaniawskiego, Leszka Moczulskiego, księdza Jerzego Popiełuszki oraz wielu innych. Bezinteresownie bronił

ludzi niewinnych w czasach, w których niewielu potrafiło wykazać się taką odwagą i determinacją.

W słynnym procesie zabójców księdza Jerzego w Toruniu był pełnomocnikiem oskarżycieli posiłkowych – rodziny księdza i Waldemara Chrostowskiego. Tę samą rolę pełnił potem w procesie generatów SB – W. Ciastonia i Z. Płatka.

W 1989 r. został wybrany na Senatora III RP z Ziemi Kaliskiej. Pozostał senatorem II kadencji i został wybrany posłem w III kadencji Sejmu RP. Był członkiem senackiej Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Praw Człowieka i Praworządności, Komisji Inicjatyw i Prac Ustawodawczych, członkiem Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu, wiceprzewodniczącym Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, członkiem międzyparlamentarnej Grupy Polsko-Litewskiej. Był też członkiem Rady Regionalnej Unii Wolności oraz jej Rady Krajowej.

W 1991 r. został pierwszym po 50 latach Konsulem Honorowym Wielkiego Księstwa Luksemburga w RP. W 1995 r. pełnił funkcję pełnomocnika sztabu wyborczego Lecha Wałęsy. Był dwukrotnie powoływany na stanowisko sędziego Trybunału Stanu.

Na przełomie lat 2001 i 2002 przygotowywał się do pracy w Instytucie Pamięci Narodowej w charakterze doradcy dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Te plany przerwała choroba.

27 maja 2002 r. został odznaczony przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski „Polonia Restituta”.

Zmarł po ciężkiej chorobie 28 maja 2002 r.

LAUREAT XIII EDYCJI NAGRODY
IM. EDWARDA J. WENDE

Sędzia Igor Tuleya

FOT. KRZYSZTOF SKŁODOWSKI

Urodził się w dniu 24 sierpnia 1970 roku w Łodzi. Ukończył studia prawnicze w Uniwersytecie Warszawskim, następnie odbył aplikację sądową i radcowską. W 2010 roku został awansowany przez Prezydenta Lecha Kaczyńskiego na sędziego sądu okręgowego. Orzeka w VIII Wydziale Karnym Sądu Okręgowego w Warszawie. Jest członkiem Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”.

Jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych polskich sędziów. Wyróżnia go rzetelność zawodowa w wykonywaniu pracy sędziego, wytrwałość, niezłomność oraz wysoki poziom niezależności intelektualnej. W uzasadnieniach wydawanych orzeczeń posługuje się językiem zrozumiałym dla obywateli. Interpretując przepisy prawa oraz analizując materiał dowodowy, argumentuje jasno, logicznie, rzeczowo i konsekwentnie.

Orzekał w wielu ważnych sprawach, w których reprezentował wyraźną i jednoznacznie postawę w obronie konstytucyjnych wartości państwa prawa, niezależności sądownictwa oraz niezawisłości sędziego.

Sędzia Tuleya uchylił kilkadziesiąt wyroków wydanych w czasach stalinowskich.

W głośnej medialnie sprawie Jarosława Kaczyńskiego, który miał rzekomo zgodzić się na współpracę z organami bezpieczeństwa PRL, podpisując zobowiązanie do współpracy, sędzia Tuleya orzekł, że dokument ten został sfałszowany.

W sprawie Tadeusza Szymańskiego, strażnika w X pawilonie więzienia UB na Mokotowie w latach 40. i 50. XX wieku, sędzia Tuleya orzekł o bezwzględnej karze pozbawienia wolności na 5 lat.

Uniemożliwił ekstradycję do Rosji byłego szefa emigracyjnego rządu Czech, Ahmeda Zakajewa, oskarżanego w Rosji o terroryzm, umarzając to postępowanie z uwagi na uniwersalną zasadę suwerenności państwowej.

Orzekał w sprawach ochrony tajemnicy dziennikarskiej, odmawiając zwolnienia zeń redaktora naczelnego „Gazety Wyborczej” Adama Michnika oraz dziennikarza Pawła Smoleńskiego.

W czasie trwającego kryzysu wokół Sądu Najwyższego w Polsce, latem 2018 roku, sędzia Tuleya jako sędzia sądu okręgowego w Warszawie zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniami prejudycjalnymi. Pytania sędziego Tuley dotyczyły kwestii o pierwszorzędny znaczeniu dla systemu sądownictwa w Polsce, tj. czy najnowsze ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, Sądzie Najwyższym i Krajowej Radzie Sądownictwa są zgodne z europejskimi standardami dla niezawisłości sędziowskiej.

W 2019 roku został Laureatem Obywatelskiej Honorowej Odznaki „Iustitii” przyznawanej przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich.

HONOROWE WYRÓŻNIENIE
XIII EDYCJI NAGRODY
IM. EDWARDA J. WENDE

Maria Ejchart-Dubois
Sylvia Gregorczyk-Abram
Paulina Kieszkowska-Knapik
Michał Wawrykiewicz

Honorowe wyróżnienie za stworzenie inicjatywy **#Wolne Sądy**, która pełni ważną społecznie rolę, rzetelnie informując obywateli o wadze i znaczeniu zmian w prawie oraz związanych z tym zagrożeniach dla wolności i praw obywatelskich.